

Aglomeracja bydgosko-toruńska

Wyzwania polityki miejskiej

Adam Stańczyk,
KPBPPiR we Włocławku - o. Bydgoszcz

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania
Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku

Polityka miejska w ramach polityki regionalnej, to wyodrębniona w ramach stymulowania rozwoju województwa część działań, ukierunkowana na:

- *rozwiązanie specyficznych problemów miast (lub pewnej grupy docelowej miast – wyróżnionej na podstawie podobieństw problematyki, specyfiki uwarunkowań, itp.),*
- *wykorzystanie potencjału dla aktywizacji gospodarczej,*
- *poprawę jakości życia mieszkańców i zwiększenie atrakcyjności miast dla zamieszkania (przeciwdziałanie migracji z miast),*
- *osiągnięcie celów polityki rozwoju województwa (kształtowanie potencjału lub struktur funkcjonalno-przestrzennych poprzez działania kierowane do miast).*

Teza:

Miasta województwa są zbiorem jednostek w tak dużym stopniu zróżnicowanym, że nie ma możliwości prowadzenia jednolitej „polityki miejskiej”.

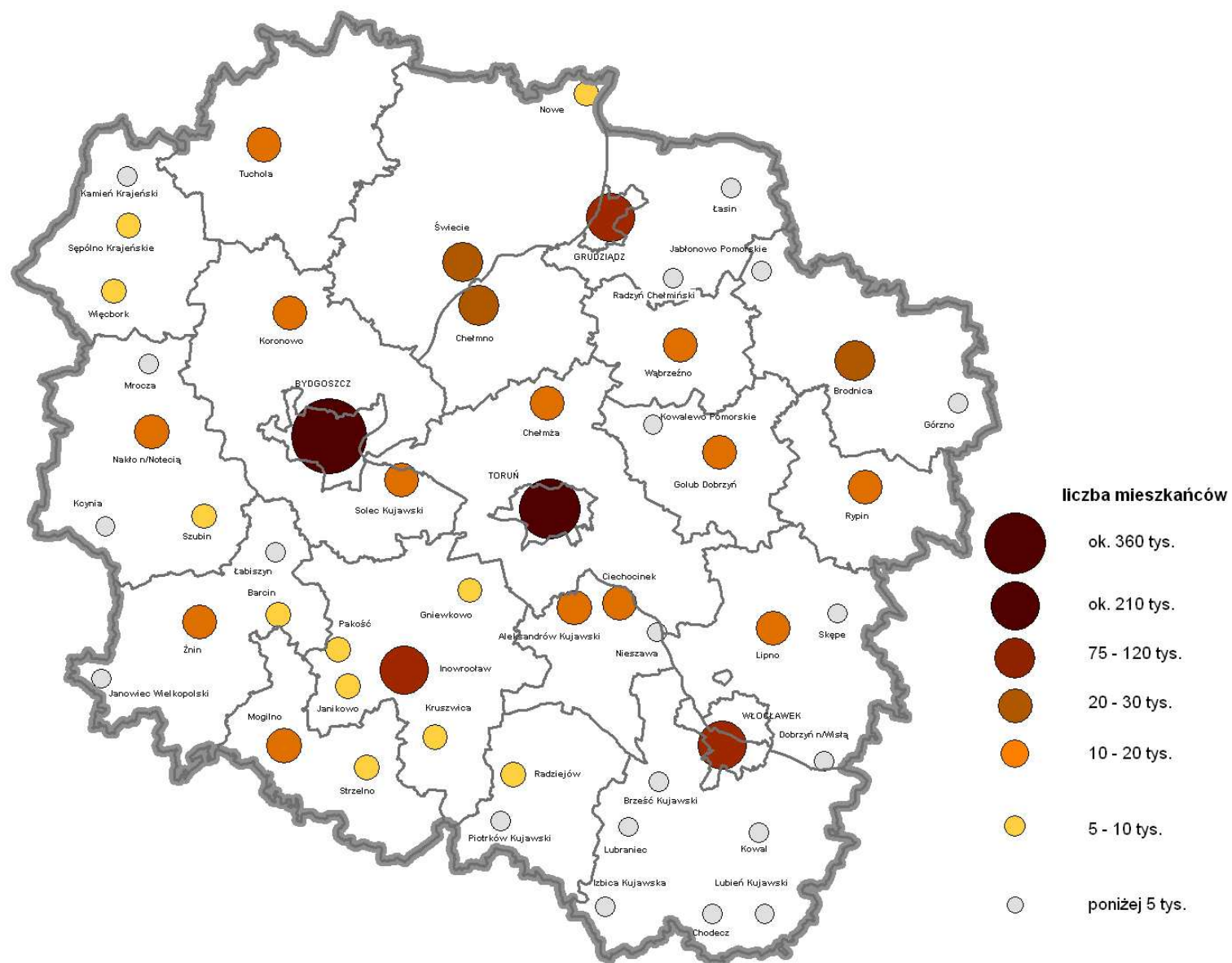
Podstawowym zadaniem na etapie formułowania założeń polityki miejskiej jest więc zróżnicowanie działań („instrumentów polityki”) w zależności od przyjętych obszarów interwencji (określenie „co chcemy zmieniać?”) i grup docelowych (określenie „w których miastach chcemy zmieniać?”)

Sieć miast województwa

Miasta w granicach administracyjnych

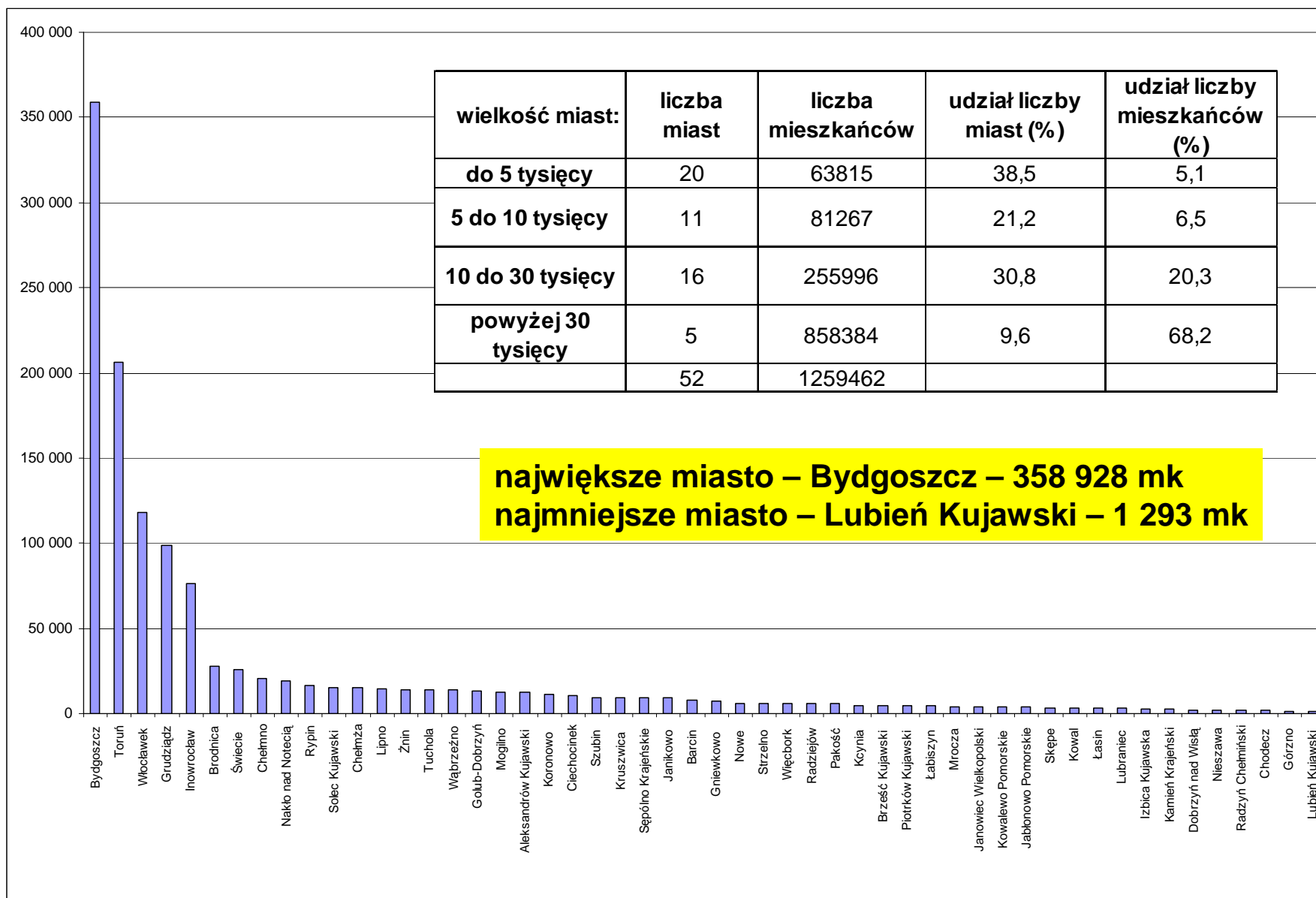

Sieć miast województwa Miasta według klas wielkości

Podstawowa charakterystyka sieci miast jako uwarunkowanie prowadzenia polityki miejskiej

Zagadnienie: liczba ludności

Podstawowa charakterystyka sieci miast jako uwarunkowanie prowadzenia polityki miejskiej

Zagadnienie: urbanizacja podmiejska

Przesłanki klasyfikacji miast na potrzeby polityki regionalnej

Podstawą klasyfikacji miast jest grupowanie ich wg podobieństwa działań, które zamierza się wobec nich stosować. „Podobieństwo działań” może wynikać z występowania tego samego rodzaju problemów lub predyspozycji.

Podziału miast na potrzeby polityki miejskiej można więc dokonać:

1. Według klas wielkościowych
2. Według znaczenia w sieci osadniczej
3. Według pełnienia określonej specyficznej funkcji (ośrodki uzdrowiskowe, turystyczne, przemysłowe, inne)
4. Według występowania określonej klasy ograniczeń (np. położenie w obszarach chronionych)
5. Według ujęcia terytorialnego (położenie w określonym obszarze objętym wsparciem)
6. Według zidentyfikowanego specyficznego problemu (np. wysokie bezrobocie, potrzeba rewitalizacji, inne)

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej
Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Płaszczyzna:
Metropolia

Grupa docelowa:
Bydgoszcz i Toruń

Cel:
Kształtowanie potencjału metropolitalnego Bydgoszczy i Torunia

Zakres interwencji:

- 1. Rozwój usług znaczenia regionalnego oraz krajowego i międzynarodowego**
- 2. Wsparcie dla rozwoju działalności o znaczeniu krajowym i międzynarodowym**

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:
Stosunkowo duże możliwości inicjowania działań i osiągania konkretnych efektów w ramach polityki regionalnej

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej

Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Płaszczyzna:

Rewitalizacja przestrzenna i społeczna miast. Rozwój przestrzeni publicznych

Grupa docelowa:

Aktualnie miasta o liczbie ludności powyżej 5 tys. mk

Cel:

Uporządkowanie przestrzeni, poprawa struktur społecznych, aktywizacja społeczna i gospodarcza. W szerszej perspektywie – poprawa jakości życia oraz atrakcyjności miast

Zakres interwencji:

Dofinansowanie działań mających na celu rewitalizację i kształtowanie przestrzeni wspólnych

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Stosunkowo duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej

Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Płaszczyzna:

**Dostosowanie usług i przestrzeni miasta do zmian demograficznych
(starzenie ludności)**

Grupa docelowa:

Wszystkie miasta

Cel:

**Transformacja systemu usług publicznych oraz likwidacja barier
przestrzennych w związku z przewidywanym znacznym wzrostem liczby i
udziału ludności starszej**

Zakres interwencji:

**Dofinansowanie działań mających na celu transformację usług oraz
kształtowanie przestrzeni wspólnych**

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Stosunkowo duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej

Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Płaszczyzna:

Rozwój komunikacji publicznej w miastach i strefach podmiejskich

Grupa docelowa:

Największe miasta

Cel:

Skłonienie mieszkańców do rezygnacji z motoryzacji indywidualnej na rzecz komunikacji publicznej

Zakres interwencji:

do ustalenia (specjalne taryfy? zakup taboru? realizacja infrastruktury?)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Umiarkowane możliwości wpływu

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej
Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Płaszczyzna:
„Małe miasta”

Grupa docelowa:
20 miast o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.

Cel:
Aktywizacja gospodarcza, wzmocnienie potencjału miast jako lokalnych centrów społeczno-gospodarczych, poprawa jakości życia mieszkańców (sfera usług publicznych i jakość przestrzeni publicznych)

Zakres interwencji:
Do ustalenia (należy ustalić zasady przyznawania środków – analogicznie do wytycznych do lokalnych programów rewitalizacji)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:
Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej
Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Działania nie stanowiące stricte polityki miejskiej, ale wpływające na potencjał miast

Płaszczyzna:

Komunikacja publiczna – płaszczyzna wojewódzka

Cel:

Zapewnienie dostępności komunikacyjnej ośrodków regionalnych z terenu województwa

(wpływ na rozwój miast poprzez poszerzenie popytu na potencjał społeczno-gospodarczy)

Zakres interwencji:

Do ustalenia (organizacja połączeń, taryfy)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

ZADANIE TO REALIZUJE TAKŻE INNE WAŻNE CELE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej
Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Działania nie stanowiące stricte polityki miejskiej, ale wpływające na potencjał miast

Płaszczyzna:

Komunikacja publiczna – płaszczyzna powiatowa

Cel:

Zapewnienie dostępności komunikacyjnej ośrodków powiatowych z terenu powiatów

(wpływ na rozwój miast poprzez poszerzenie popytu na potencjał społeczno-gospodarczy)

Zakres interwencji:

Do ustalenia (organizacja połączeń, taryfy)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

ZADANIE TO REALIZUJE TAKŻE INNE WAŻNE CELE ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej

Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Działania nie stanowiące stricte polityki miejskiej, ale wpływające na potencjał miast

Płaszczyzna:

Stymulowanie rozwoju obszarów podmiejskich

Grupa docelowa:

Aglomeracja bydgosko-toruńska, obszary podmiejskie Włocławka, Grudziądz, Inowrocławia, Brodnicy, Świecia, Nakła

Cel:

Stymulowanie rozwoju stref podmiejskich w sposób, który zapewni zachowanie ładu przestrzennego, walorów środowiska i satysfakcjonującą jakość życia mieszkańców – w warunkach silnej presji inwestycyjnej i dużej dynamiki rozwoju

Zakres interwencji:

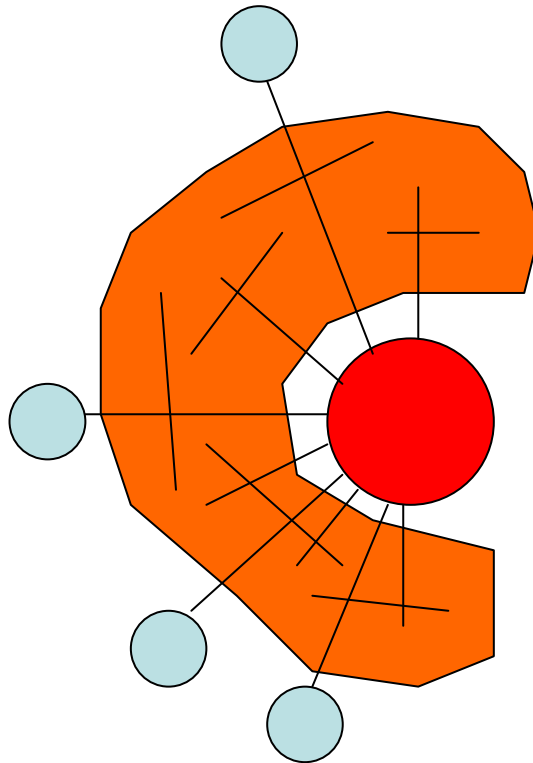
Do ustalenia (ingerencja w sferze planowania przestrzennego, integracja miejskiej i podmiejskiej komunikacji publicznej, inne)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

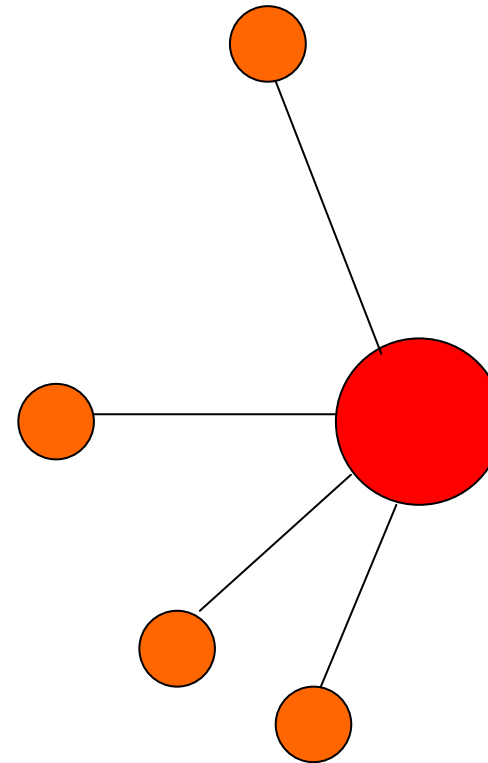
Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

Schemat – możliwości stymulowania rozwoju stref podmiejskich poprzez „politykę miejską”

**nieskoordynowany, żywiołowy
rozwój strefy podmiejskiej**

**przeciwdziałanie rozpraszaniu osadnictwa
poprzez politykę wspierania miast-satelitów**

podstawowe różnice dotyczą następujących aspektów:

- dojazdy „dom – praca / szkoła” (organizacja transportu publicznego)*
- dostęp do usług i atrakcyjnych przestrzeni publicznych (kontekst starzenia społeczeństwa)*
- oddziaływania na środowisko i ład przestrzenny*

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej

Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Działania nie stanowiące stricte polityki miejskiej, ale wpływające na potencjał miast

Płaszczyzna:

Rozwój funkcji turystycznej

Grupa docelowa:

Miasta o funkcjach turystycznych i uzdrowiskowych

Cel:

Wzmocnienie potencjału miast jako ośrodków obsługi / realizacji turystyki

Zakres interwencji:

Do ustalenia (wsparcie dla podmiotów działających w turystyce, przestrzenie publiczne - ogólnodostępna infrastruktura turystyczna, rozwiązywanie problemów infrastrukturalnych będących barierą dla turystyki)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

Potencjalne płaszczyzny polityki miejskiej
Grupa docelowa oraz aspekty, które powinny podlegać interwencji w polityce regionalnej

Działania nie stanowiące stricte polityki miejskiej, ale wpływające na potencjał miast

Płaszczyzna:

Rozwój funkcji rolniczej

Grupa docelowa:

Miasta leżące w obszarach stymulowania rozwoju rolnictwa

Cel:

Wzmocnienie potencjału miast jako ośrodków obsługi rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego

Zakres interwencji:

Do ustalenia (wsparcie dla podmiotów działających w obsłudze rolnictwa, przetwórstwie, itp.)

Możliwość / realność przeprowadzenia polityki w ramach polityki regionalnej:

Potencjalnie – duże możliwości inicjowania działań i kształtowania ich zakresu

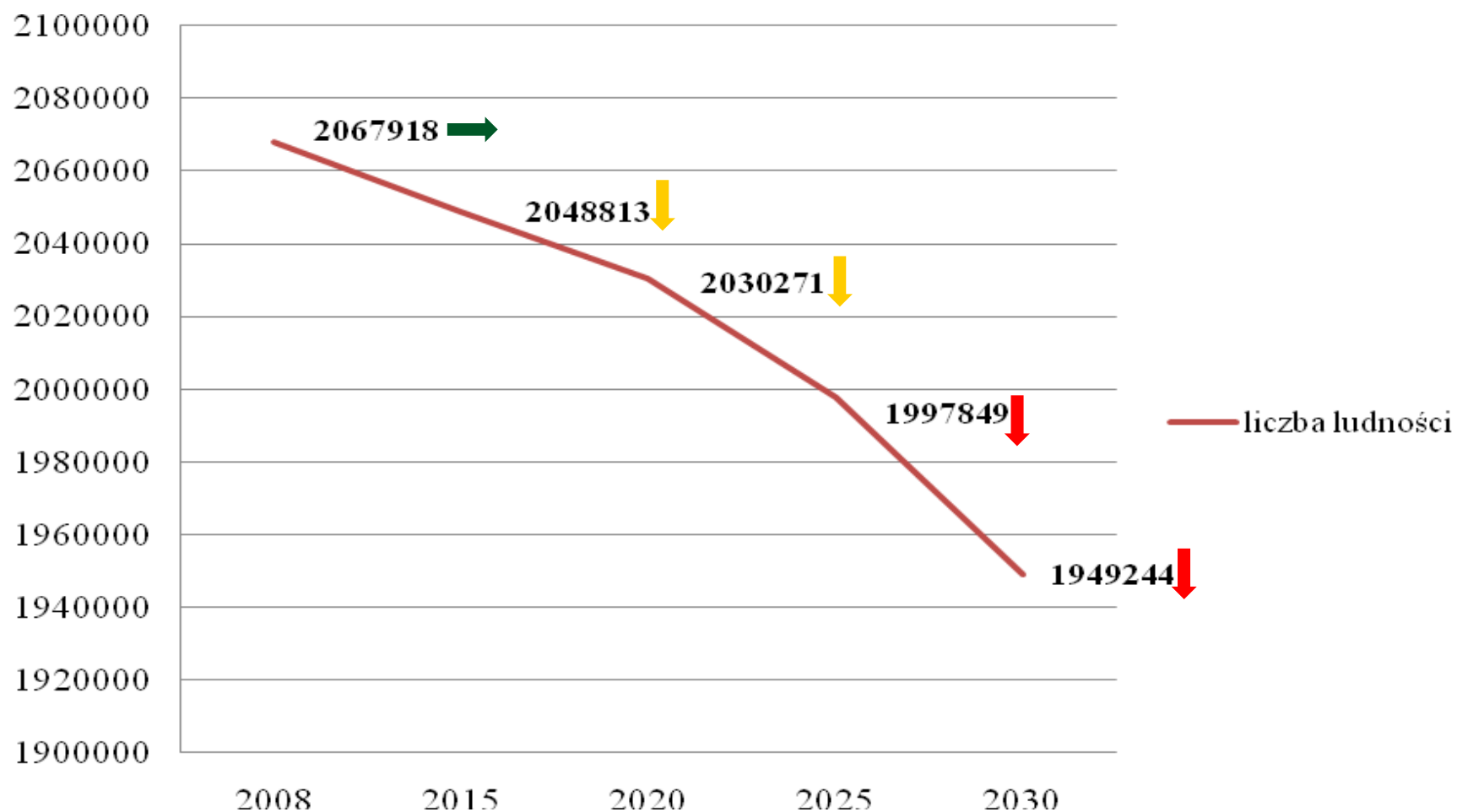
Podsumowanie

1. Bez wątpienia najbardziej udanym jak dotąd przykładem polityki miejskiej na terenie województwa jest program rewitalizacji miast. Program ten udowodnił w praktyce, że możliwe jest przeznaczenie konkretnych środków i określenie konkretnych zasad, a miasta są w stanie zaproponować konkretne działania rozwiązujące ważne problemy, a jednocześnie realizujące interes polityki regionalnej.
Rozwiązania formalno-organizacyjne zastosowane przy programie rewitalizacji mogą być podstawą dla przeprowadzania programów o innym profilu kierowanych do miast.
2. Największe wyzwania w polityce miejskiej w perspektywie najbliższych 10 lat, to:
 - rozpoczęcie procesu dostosowania potencjału i charakteru miast do zmian demograficznych, głównie znacznego wzrostu ludności starszej (całkowite przemodelowanie sektora usług publicznych)
 - budowa potencjału metropolitalnego województwa („być albo nie być” w konkurencyjności międzyregionalnej)
 - opracowanie i wdrożenie założeń polityki wobec rozwoju stref podmiejskich i relacji „miasta – obszary podmiejskie” (rozwiązanie problemów przy uwzględnieniu interesów licznych grup w najbardziej dynamicznie rozwijającej się i najbardziej złożonej części województwa)
3. Największy dylemat polityki miejskiej w perspektywie najbliższych 10 lat, to:
 - co z polityką wobec najmniejszych miast? a może najmniejsze miasta powinny być traktowane tak jak wiejskie siedziby gmin i objęte wspólną polityką rozwoju usług lokalnych? („pragmatyzm zamiast prestiżu”?)

- Prognoza demograficzna jako podstawowe uwarunkowanie rozwoju regionalnego i polityki miejskiej

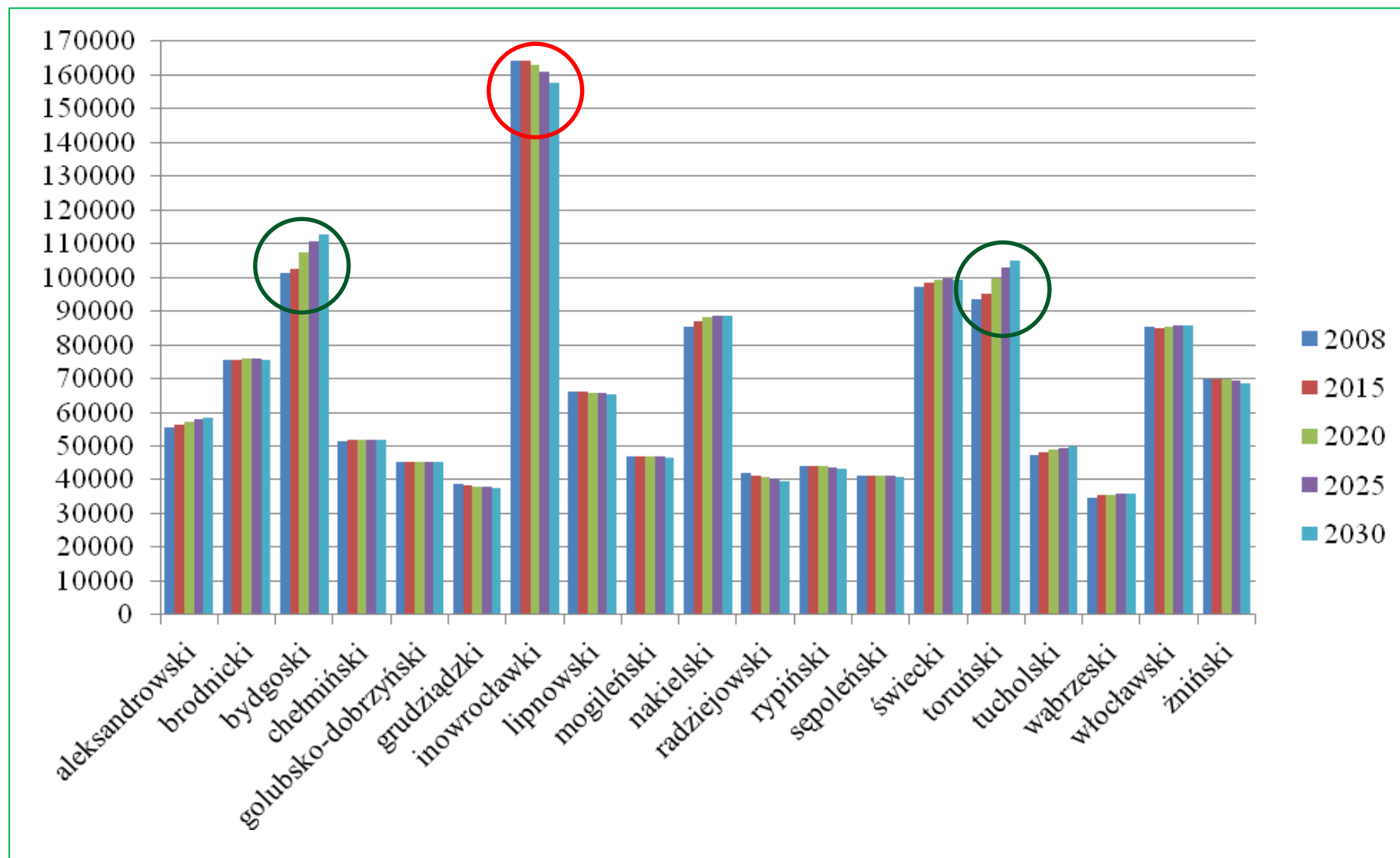
Prognoza demograficzna dla województwa kujawsko-pomorskiego

Spadek ogólnej liczby ludności o blisko 120 tys. osób (czyli o około 6%) w okresie 2008-2030

Prognoza demograficzna dla powiatów ziemskich na lata 2008-2030

Wzrost liczby mieszkańców obszarów podmiejskich Bydgoszczy (11,1%) i Torunia (12,1%)
Prawdopodobnie wzrost ten będzie większy od szacunków GUS (nawet ponad 20%)

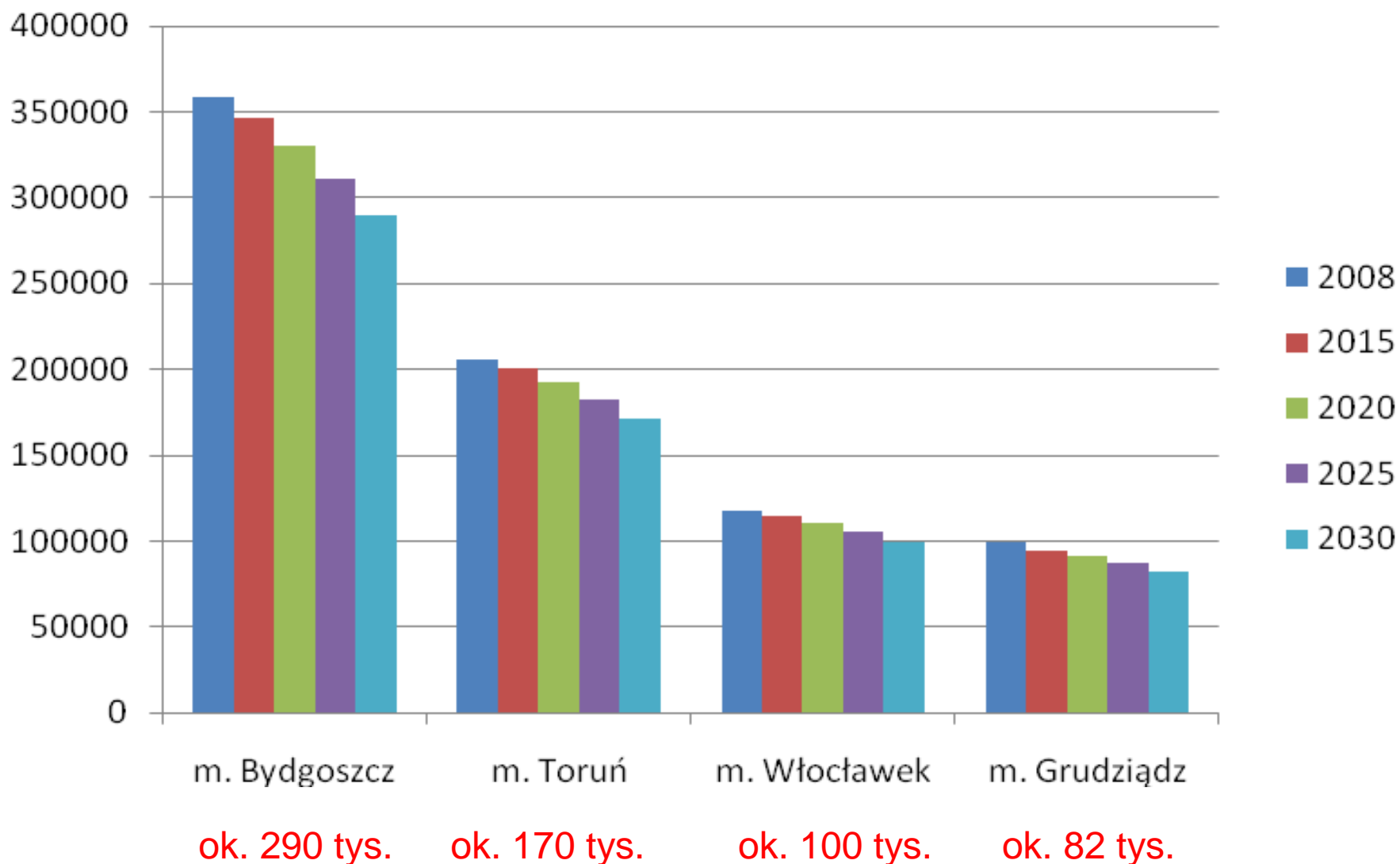
Prognoza demograficzna dla największych miast na lata 2008-2030

Bydgoszcz: - 70 tys. (19,3%)

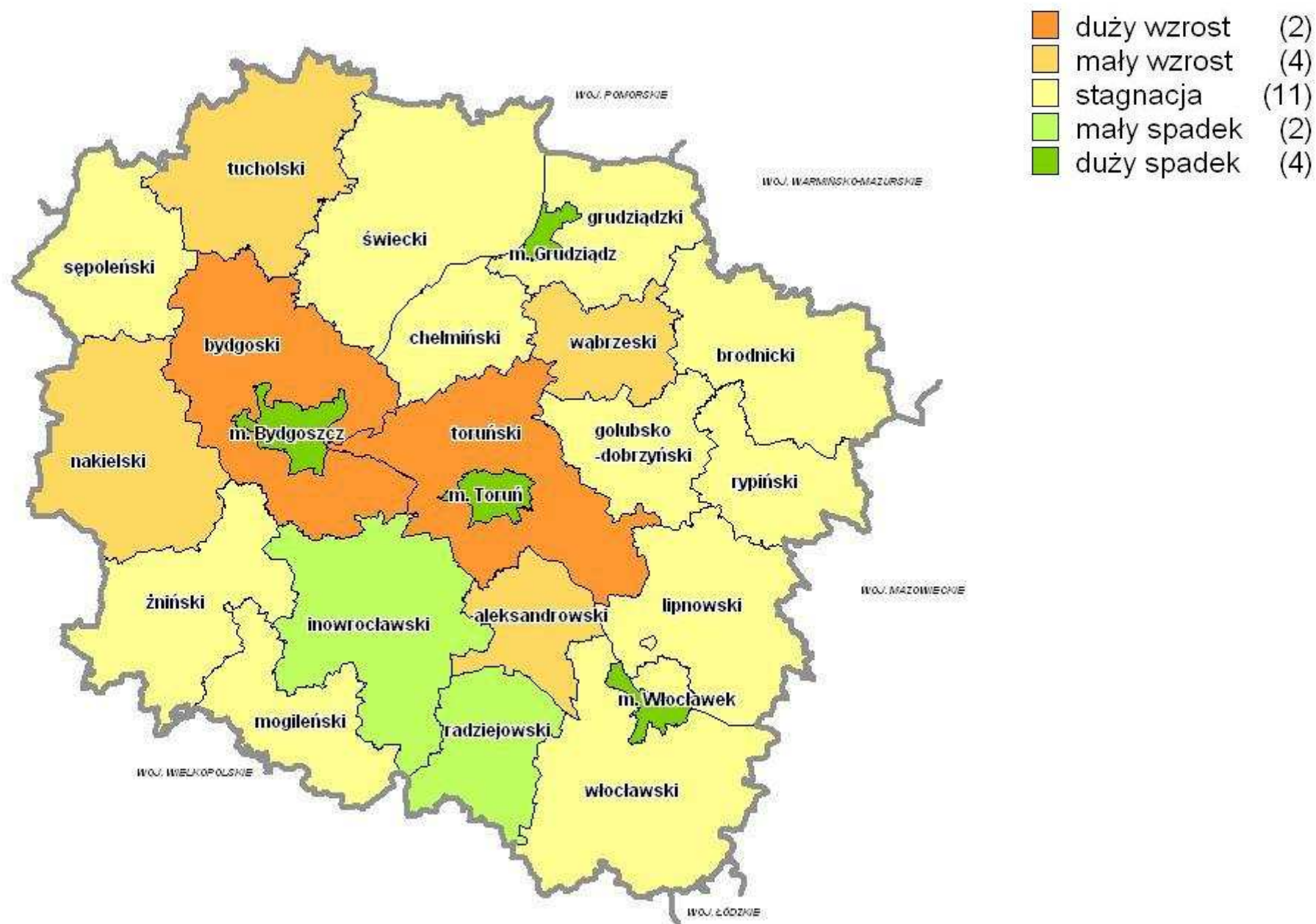
Toruń: -35 tys. (16,8%)

Włocławek: -19 tys. (16%)

Grudziądz: -17 tys. (17,1%)

Przewidywany charakter zmian liczby ludności w powiatach względem 2008 r.

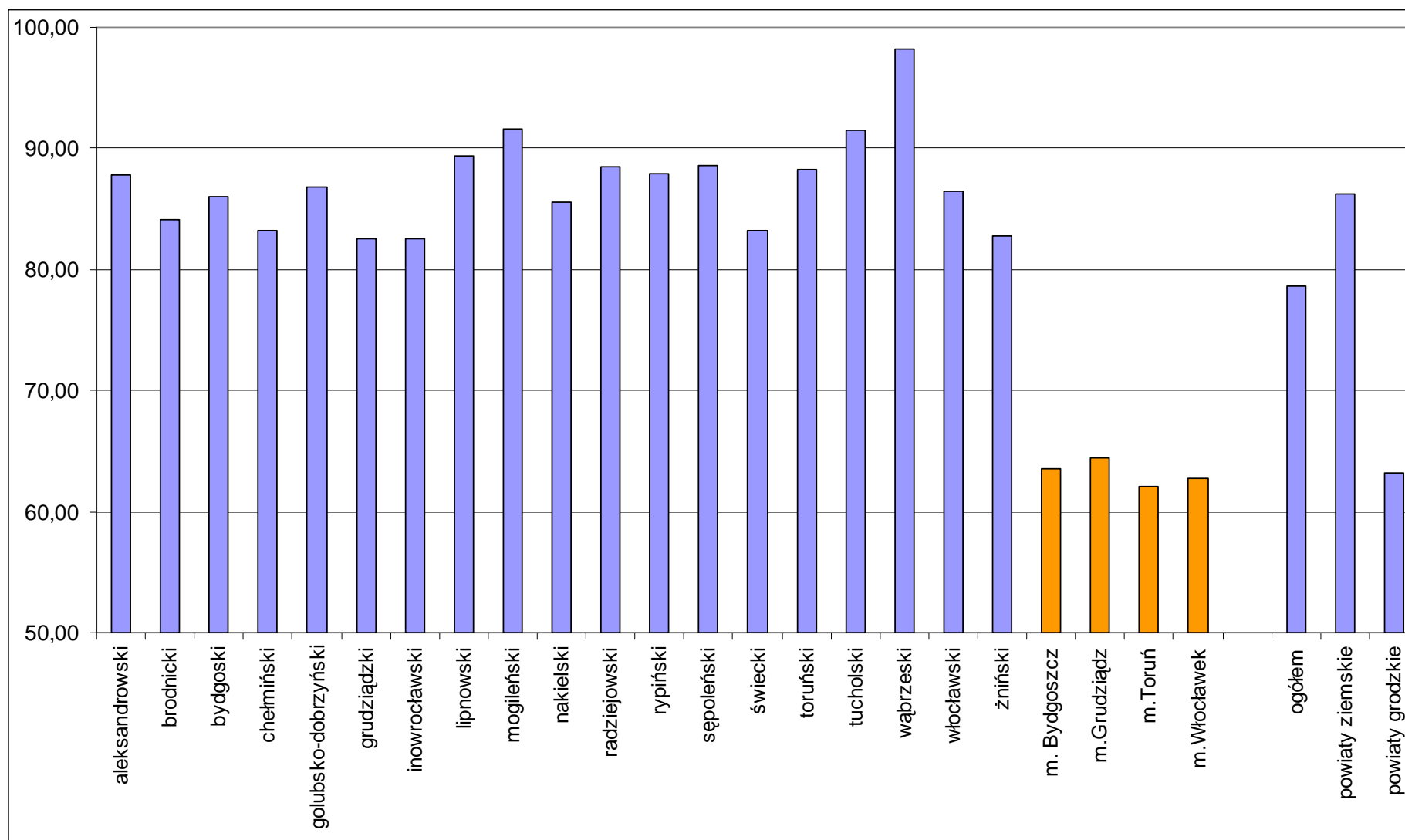

Prognoza zmian struktur ludności

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa „przedszkolna” (3-6 lat)

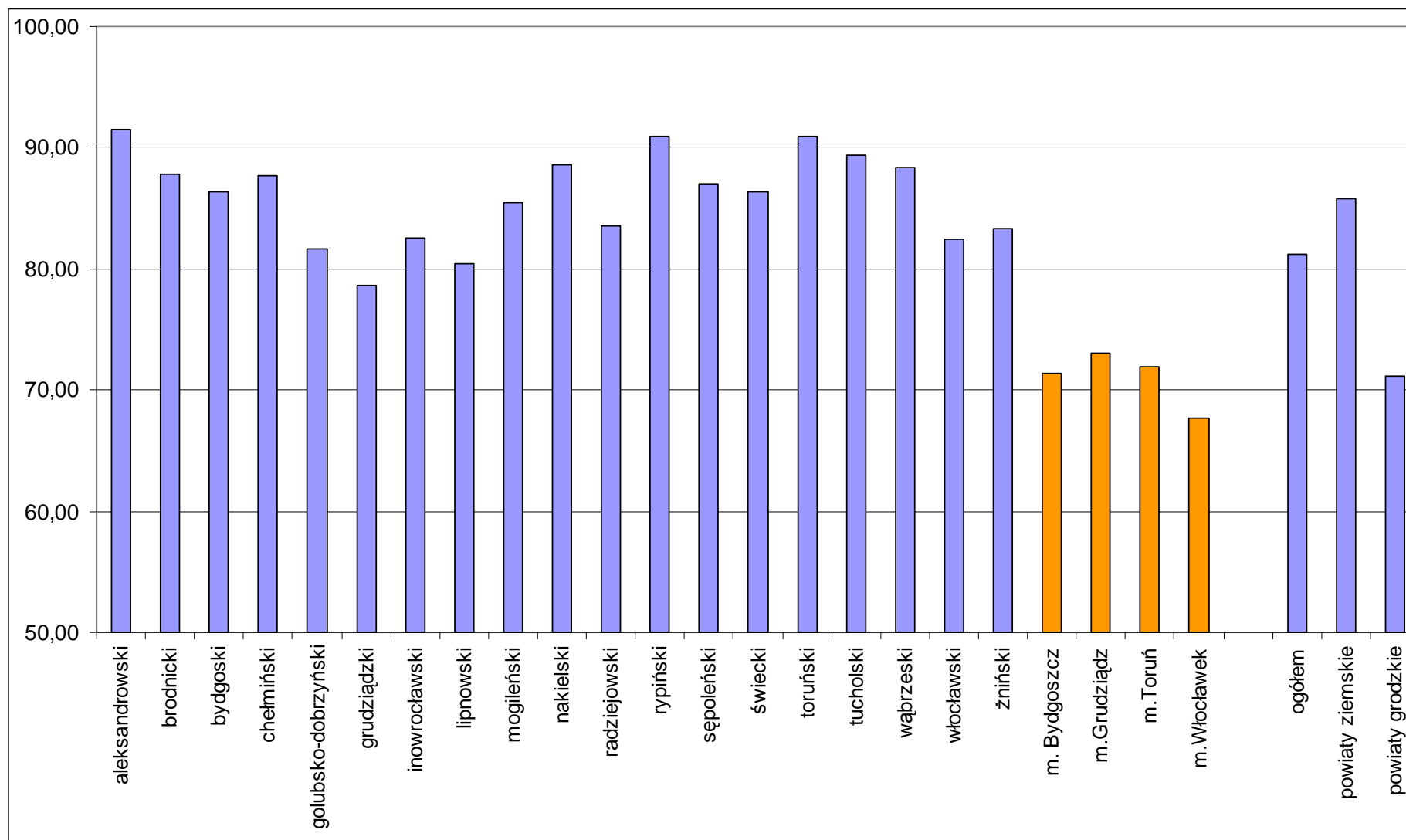
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): nieznaczny wzrost – stabilizacja - spadek

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa „szkoły podstawowej” (7-12 lat)

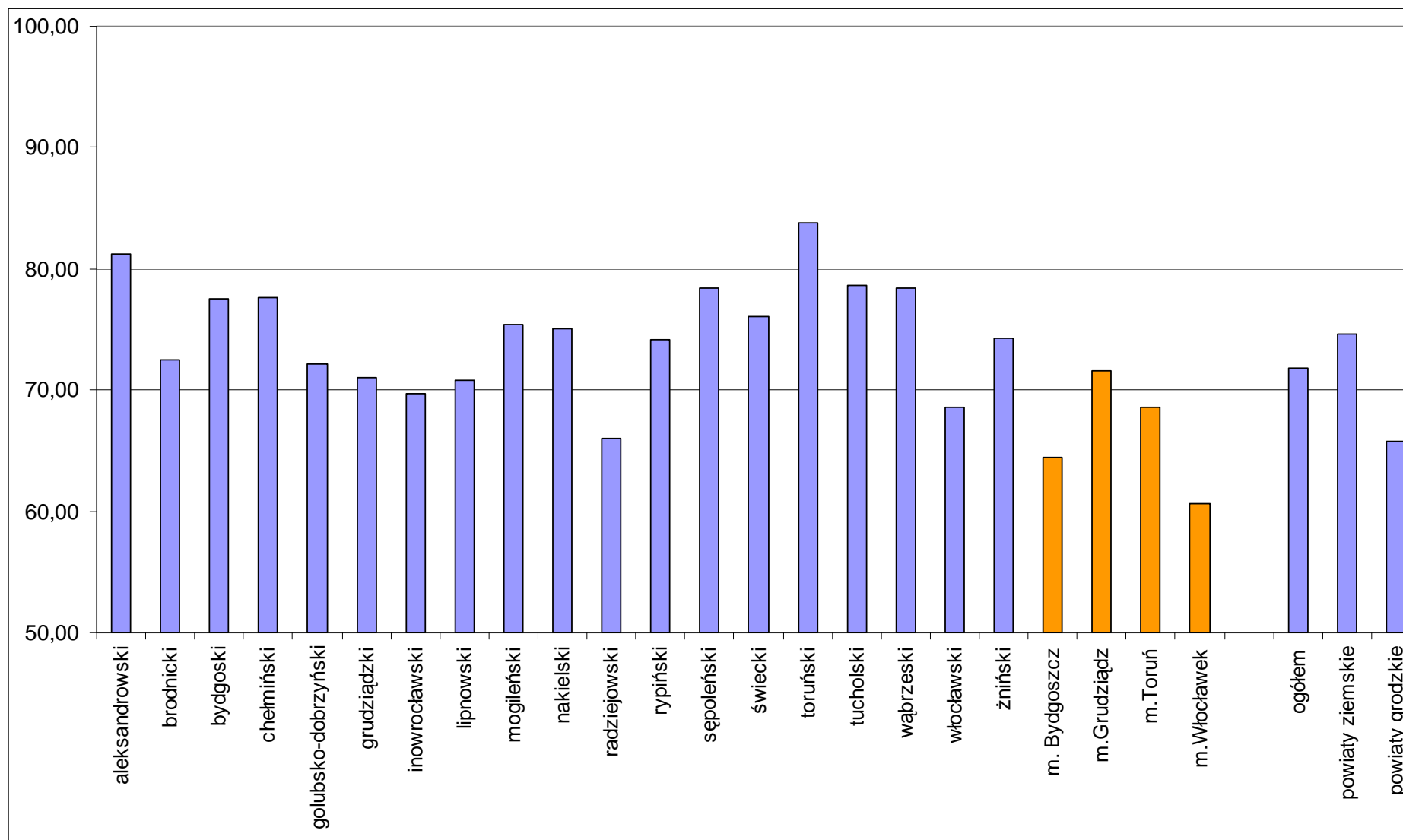
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): spadek – stabilizacja

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa „gimnazjalna” (13-15 lat)

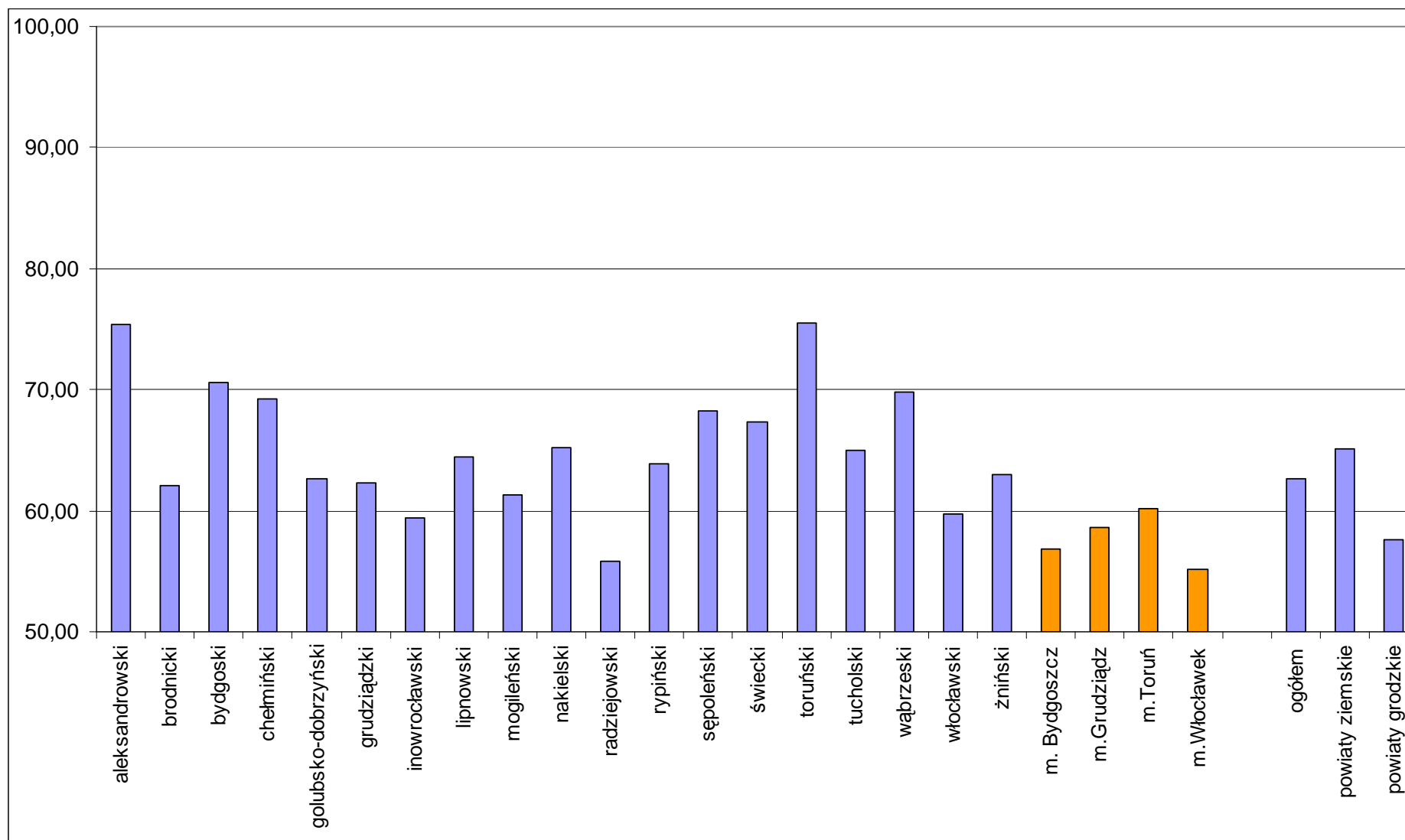
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): silny spadek – spadek

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa „szkoły średniej” (16-18 lat)

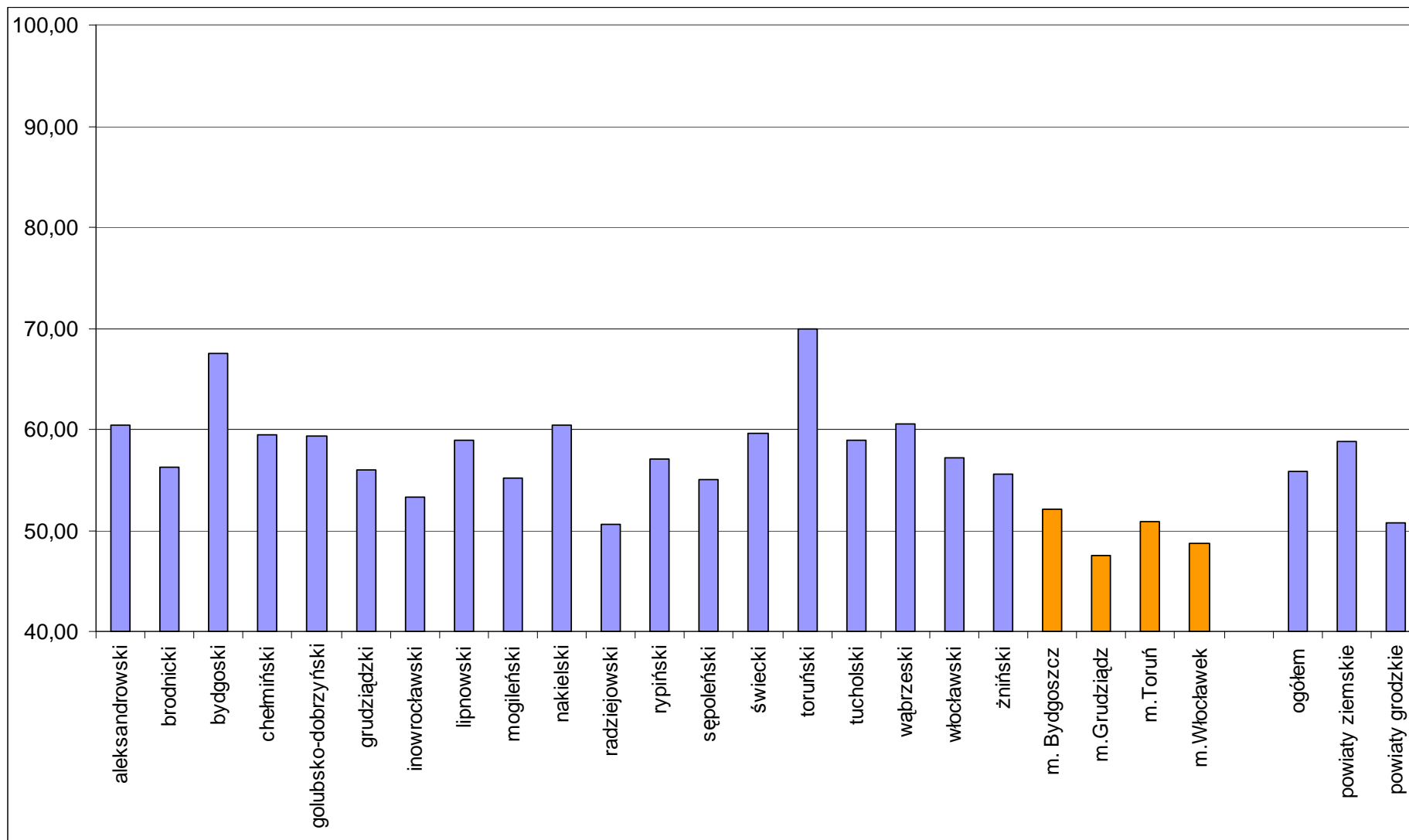
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): silny spadek – spadek - stabilizacja

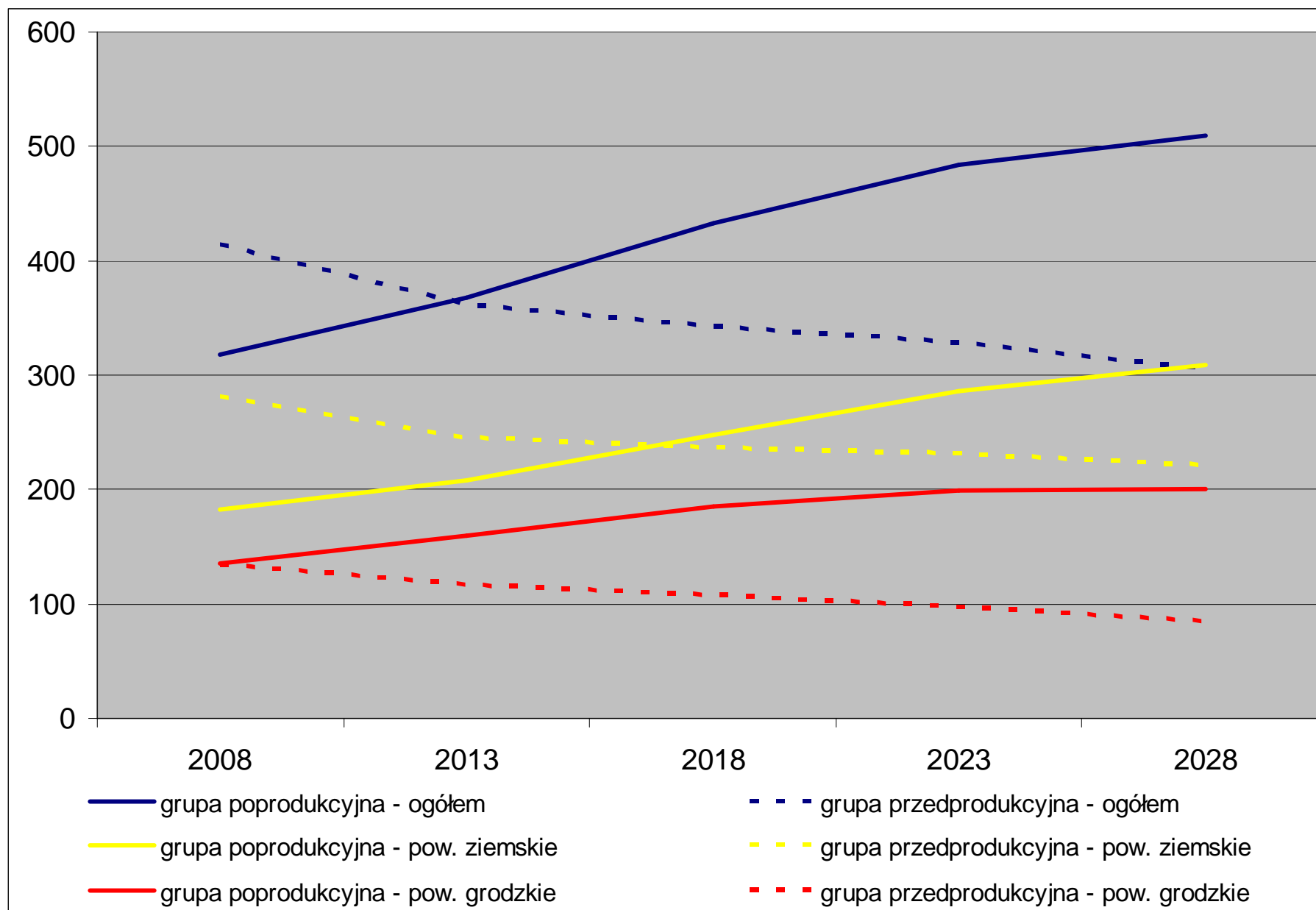
Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa 19 – 24 lata (teoretyczne zapotrzebowanie na szkolnictwo wyższe)

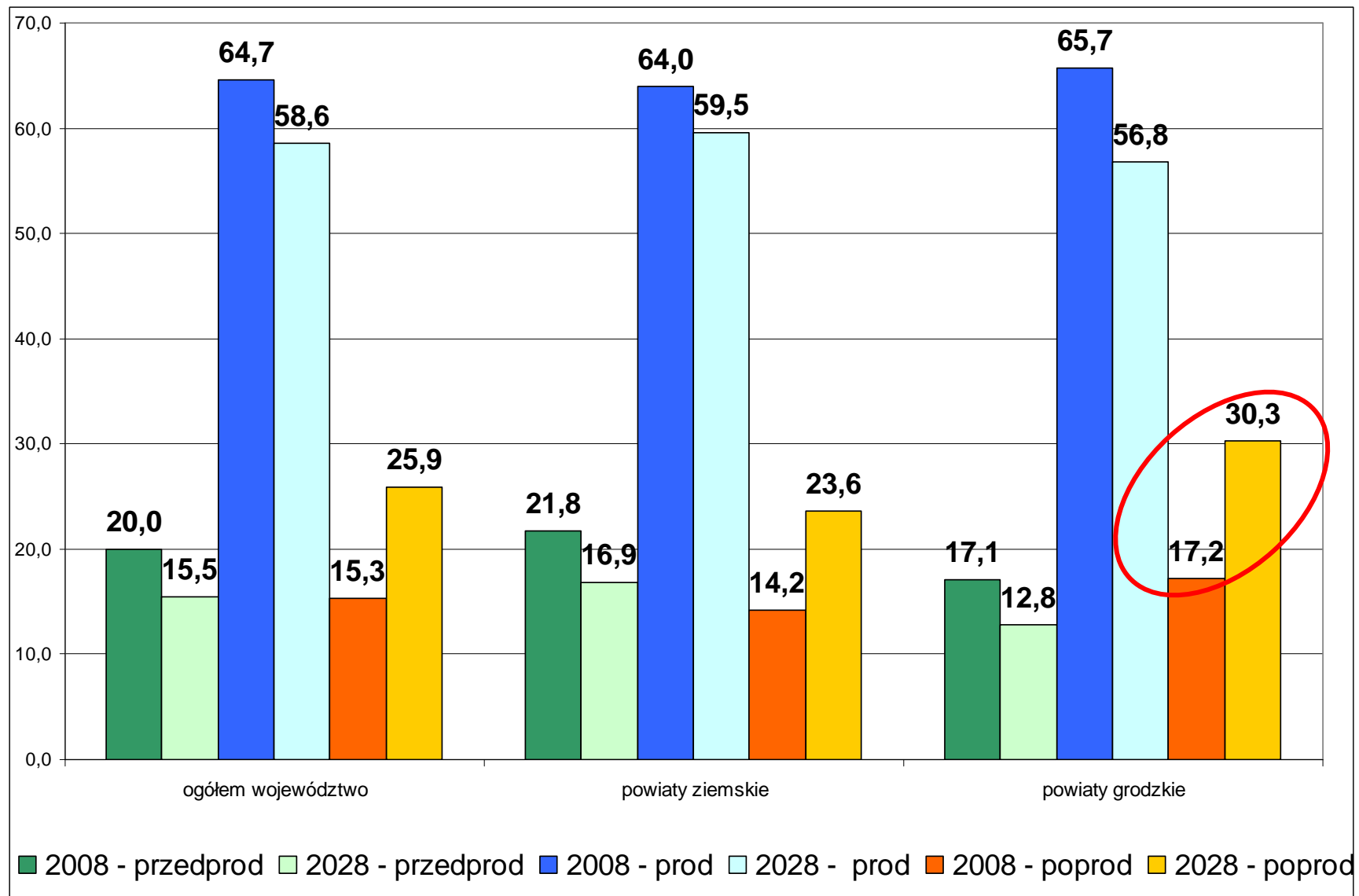
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): sukcesywny silny spadek

Liczebność grupy przedprodukcyjnej i poprodukcyjnej (tys. osób)

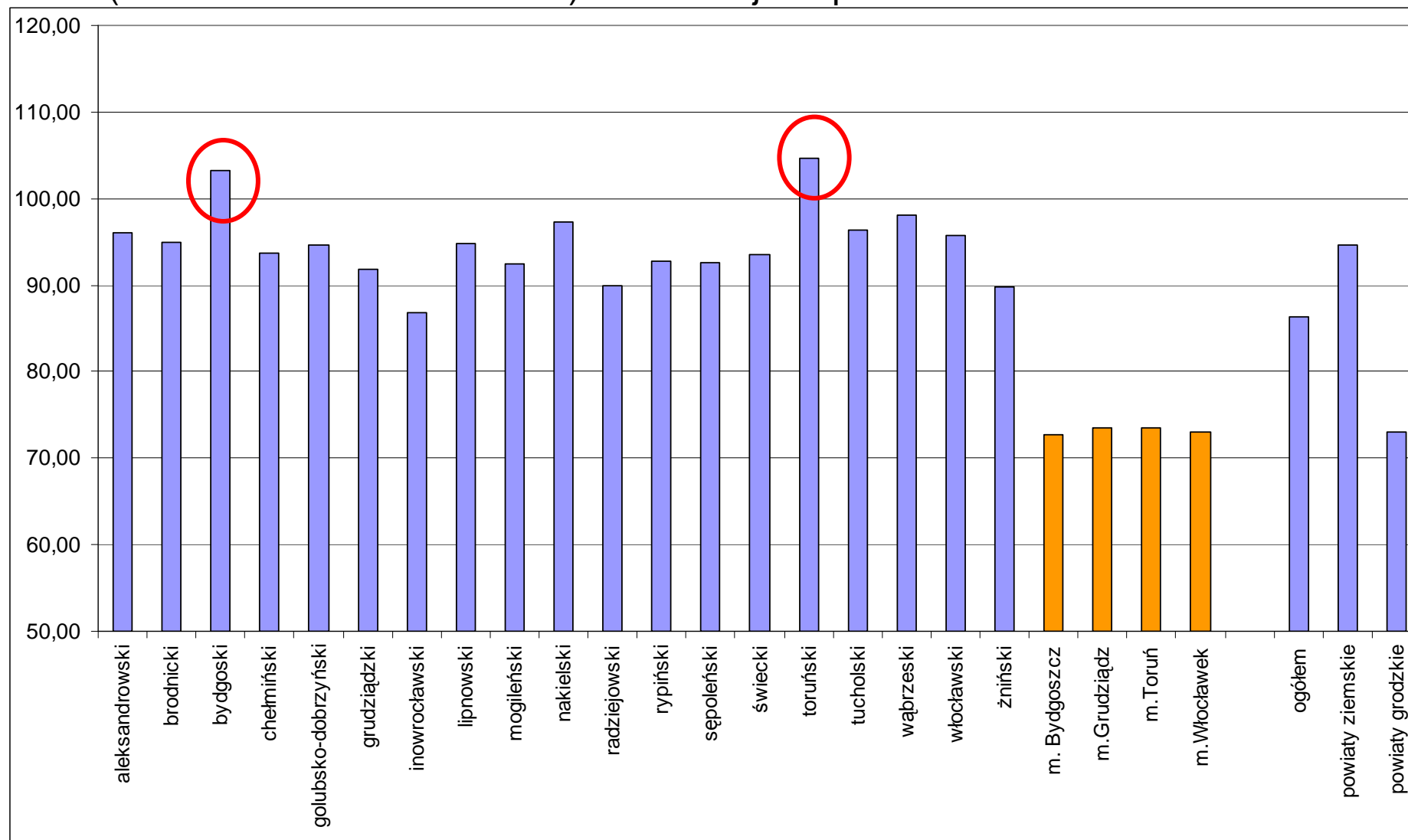
Porównanie udziałów grup ekonomicznych ludności w latach 2008 i 2028 (% ogółu ludności)

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa produkcyjna

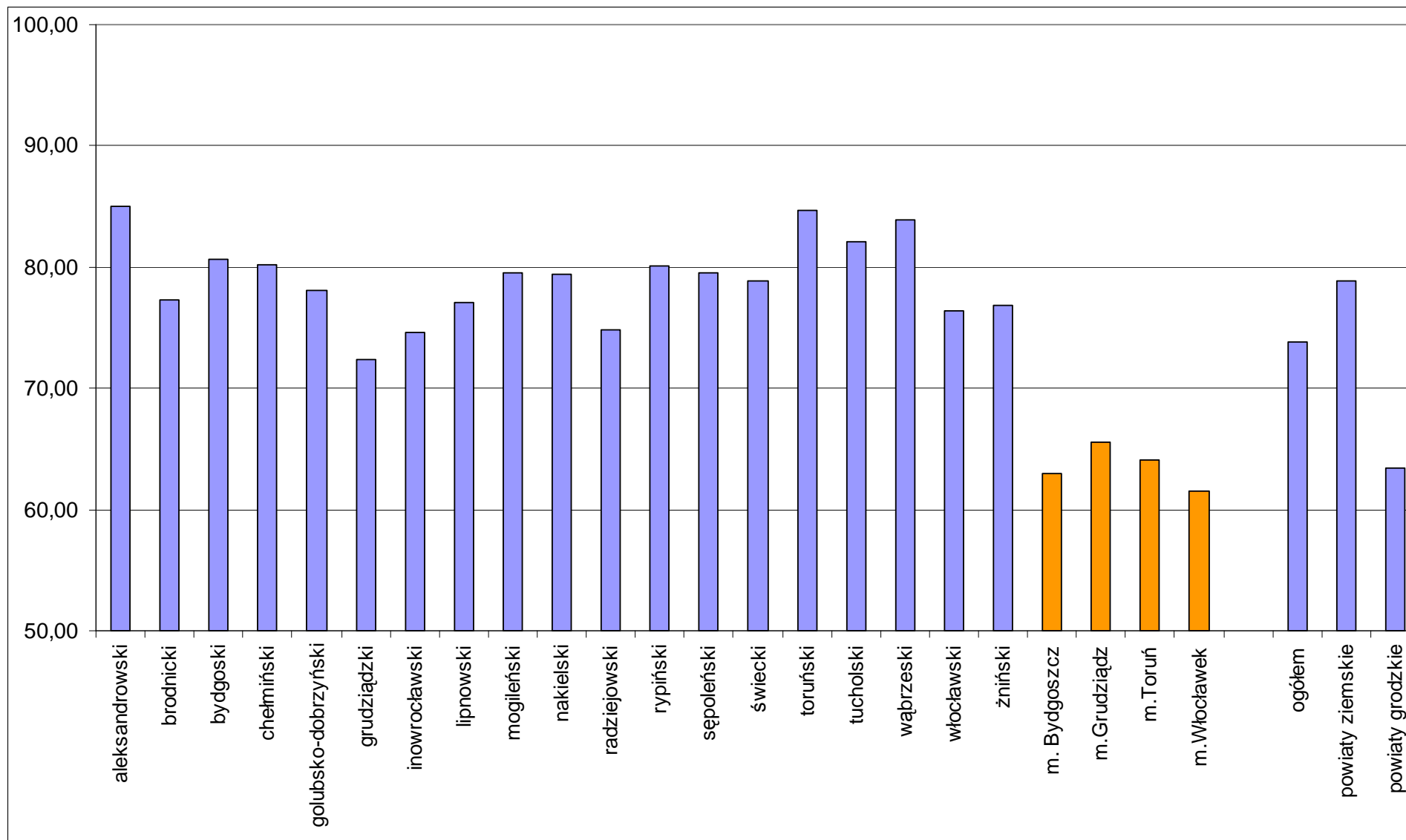
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): stabilizacja - spadek

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa przedprodukcyjna

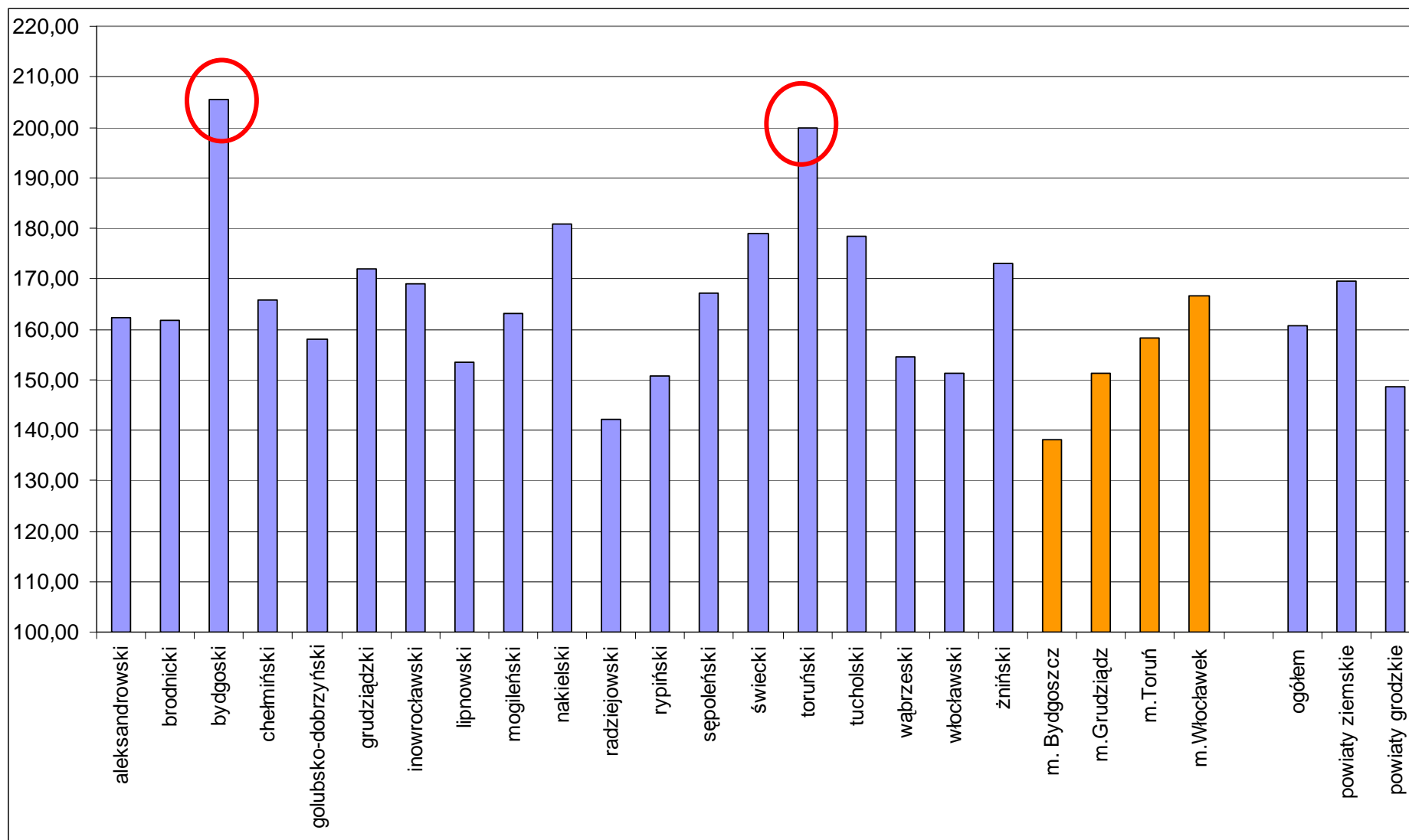
Trend (2008/2013/2018/2023/2028): sukcesywny spadek

Prognozowany stan w odniesieniu do liczby ludności w roku 2008 (rok 2008=100)

Grupa poprodukcyjna

Trend (2008/2013/2018/2023/2028): sukcesywny wzrost

Grupa wiekowa 80+

Obecnie ludność w wieku 80 i więcej lat stanowi 2,9% ogółu ludności.

W roku 2035 stanowić będzie ponad 7%, w miastach – 8,5%.

Prawie 11% kobiet i prawie 6% mężczyzn w miastach w roku 2035 liczyć będzie ponad 80 lat

	Miasto			Wieś			Razem		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2008	2,9	1,7	4,0	2,8	1,7	3,9	2,9	1,7	3,9
2010	3,3	2,0	4,4	3,0	1,8	4,1	3,1	1,9	4,3
2015	3,9	2,5	5,1	3,1	1,9	4,4	3,6	2,3	4,8
2020	4,3	2,8	5,7	3,1	1,9	4,3	3,8	2,4	5,1
2025	4,5	2,9	5,9	2,9	1,9	4,0	3,9	2,5	5,1
2030	6,5	4,3	8,3	4,0	2,7	5,2	5,4	3,6	7,0
2035	8,5	5,7	10,9	5,3	3,8	6,8	7,1	4,8	9,1

- Dziękuję za uwagę